

цы займала барока. Прыярытэт асветы, навукі і розуму, умацненне свецкіх пачаткаў у культуры характэрны для эпохі Асветніцтва (18 — 1-я пал. 18 ст.). Філасофія, музыка і тэатр з'яўляліся дамінуючымі відамі маст. культуры. Уплывовымі стылямі былі барока і класіцызм.

Літ.: Культура эпохі Возрождения и Реформации. М., 1981. Культура эпохі Просвещения. М., 1993. История мирового искусства. М., 1998. ✓ *Л.К.Кухто.*

КУЛЬТУРНА-ГІСТАРЫЧНЫ МЭТАД у літаратуразнаўстве, спосаб аналізу нацыянальных літаратур і асобных літ. твораў, якія ўспрымаюцца ў якасці своеасаблівага прадукту грамадскага жыцця і канкрэтных культ.-гіст. абставін развіцця народа. Паводле К.-г.м. адметныя рысы разнастайных маст. з'яў абумоўлены ўплывам найб. значных падзей сац.-культ. дзейнасці і маральна-духоўнага жыцця грамадства. У 2-й пал. 19 ст. былі сфармуляваны асн. прынцыпы метаду. Паводле іх спецыфіка любога маст. твора тлумачыцца «расай» (прыроджаным нац. тэмпераментам), «асяродзем» (кліматэматычнымі і прыроднымі ўмовамі, сац. абставінамі) і «момантам» (уплывам нац. традыцый). У 20 ст. метаду выкарыстоўваўся ў працах бел. літаратуразнаўцаў, этнографу, фалькларыстаў (М.Доўнар-Запольскага, І.Замоціна, Я.Карскага і інш.). У сучасны перыяд у бел. літаратуразнаўстве часам прымяняюцца (разам з інш. метадамі навук. аналізу) асобныя метадалагічныя ўстаноўкі К.-г.м.

Літ.: Веселовский А.Н. Историческая поэтика. М., 1989; Замоцін І.І. Творы: літаратурна-крытычныя артыкулы. Мінск, 1991; Тэн И. Философия искусства. М., 1996. ✓ *Э.С.Дубянецкі.*

КУЛЬТУРНА-ТУРЫСЦКАЯ ЗОНА, тэрытарыяльнае ўтварэнне з помнікамі гісторыі, культуры, архітэктуры, археалогіі, прыроды, а таксама аб'ектамі абслугоўвання турыстаў, прызначанае для арганізацыі турысцкай дзейнасці насельніцтва. Уключае

комплекс турысцкіх паслуг: аб'екты паказу і турысцкай інфраструктуры (транспарт, пражыванне, харчаванне, даведачна-інфармацыйная служба, гандаль, быт. паслугі, арганізацыя вольнага часу і інш.). У адпаведнасці з «Нацыянальнай праграмай развіцця турызму Рэспублікі Беларусь на 2011—15 гг.» фарміруюцца К.-т.э. «Пінскае Палессе», Гомельска-Веткаўская, Палеска-Тураўская, Жлобінская, Гродзенская, Слонімска і інш.

КУЛЬТУРНАЯ АНТРАПАЛОГІЯ, асобная галіна навуковых даследаванняў працэсу ўзаемаадносін чалавека і культуры. Як кірунак еўрап. навукі канчаткова сфарміраваўся ў апошняй чвэрці 19 ст. Пачатак культуралагічным даследаванням пакладзі Э.Тайлар, Дж.Фрэзер, Дж.Лебак, Ю.Ліперт, Ф.Боас, К.Д.Кавелін, М.М.Кавалеўскі, М.І.Кулішэр, М.І.Крукоўскі і інш. Паняцце К.а. выкарыстоўваецца для параўнальнага аналізу культур і супольнасцей, навукі аб чалавецтве, якая імкнецца да абагульнення паводзін людзей і да самай поўнай магчымасці разумення разнастайнасці чалавецтва і культуры. Да ліку гал. праблем даследаванняў К.а. адносяцца пытанні, якія звязаны са станаўленнем чалавека як феномена культуры: працэсы акультурацыі і інкультурацыі; культурыраванне асн. інстынктаў чалавека; паводзіны чалавека; фарміраванне норм, забарон і табу, якія звязаны з уключэннем чалавека ў сістэму сацыякульт. адносін; будова цела чалавека ў сувязі з культ. асяродзем; уплыў культуры на палавы дымарфізм, сям'ю, шлюб; станаўленне светаадчування і светапогляду чалавека і інш. Культурантрапалагі больш арыентуюцца на параўнальныя і крос-культ. даследаванні розных культур у пэўныя гіст. эпохі. У ВНУ шэрага заходнееўрап. краін выкладаецца вучэбны курс «К.а.», створаны кафедры, навук.-даследчыя ўстановы і арг.-цыі, якія даследуюць яе праблемы. У Беларусі замест

тэрміна «К.а.» найб. часта ўжываюцца паняцці «этналогія» і «Культуралогія».

✓ *Л.К.Кухто.*

КУЛЬТУРНАЯ МАДЭРНИЗАЦЫЯ, працэс укаранення комплексу інавацый у сац.-культ. сферу. У духоўным жыцці падчас К.м. атрымлівае прызнанне арыентацыя на рэформы і адмова ад ранейшых забарон на новаўвядзенні, ад прывязанасці да традыцый, якія страцілі актуальнасць. Аднак перамены не ахопліваюць усёй сукупнасці сац.-культ. рэгуляцыі, а прызнаюцца толькі ў функцыянальна неабходных галінах, звязаных з новымі дасягненнямі К.м. — супярэчлівы працэс, які ўключае ў сябе барацьбу старога і новага, разбурэнне і стварэнне, сутыкненне розных ідэалаў, ідэй, каштоўнасцей, маст. кірункаў. Інтэнсіўнае засваенне суб'ектамі бел. нац. культуры новых каштоўнасцей, ідэй, норм і патэрнаў пачалося ў 2-й пал. 20 ст. і працягваецца да гэтага часу. Яно выклікана кардынальнымі зменамі ў сац.-паліт., эканам. і духоўным жыцці бел. грамадства. К.м. звязана таксама з пашырэннем міжкульт. камунікацый, глабалізацыяй, міграцыйнымі працэсамі, інфарматызацыяй сусветнай культ. прасторы.

Літ.: Евдокимова М.И. Последствия культурной модернизации в глобальном пространстве // Вестник Московского университета культуры и искусств. 2012. № 6; Красюк В.Ф. Модернизационные проекты и динамика культуры // Культура. Наука. Творчество: материалы IV Международной научно-практической конференции, Минск. 20—23 апреля 2010 года. Минск, 2011; Сергеева К.У. Модернизация общества и поиск новой культурной идентичности // Социально-гуманитарные знания. 2012. №5. ✓ *А.І.Смолік.*

КУЛЬТУРНАЯ РЭВАЛЮЦЫЯ, сукупнасць пераўтварэнняў у сферы культуры як састаўна частка праграмы пабудовы сацыялізму ў СССР і інш. сацыяліст. краінах (за выключэннем Кітайскай Нар. Рэспублікі,